

ALKOHOLIZMUS A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI (PROTIALKOHOLICKÝ OBZOR)

ZA PROFESOROM NOVOTNÝM

V pondelok 23. apríla sme sa naposledy rozlúčili s vedúcim redaktorom nášho časopisu, prednostom Psychiatrickej kliniky Lekárskej fakulty v Bratislave prof. MUDr. Vladimírom Novotným, CSc., významným predstaviteľom slovenskej psychiatrie, naším priateľom. Odišiel 17. apríla, spolu so svojou manželkou Ing. Alexandrou Novotnou, náhle a nečakane. O život ich pripravila technická chyba alebo ľudská nebalosť. Nedokážeme tomu stále uveriť. Ostala po ňom obrovská medzera, ktorú bude ťažké, ak nie nemožné, vyplniť.

Narodil sa 23. októbra 1946 v Bratislave. Po maturite študoval na Lekárskej fakulte v Bratislave. Patril medzi vynikajúcich študentov, rozhladených mladých ľudí. V období tzv. pražskej jari sa ako člen študentského parlamentu angažoval za návrat demokracie na akademickú pôdu. Táto aktivita sa stala pre neho v nasledujúcom 20-ročnom období vážnym hendikepom.

Už počas štúdia na lekárskej fakulte sa zaujímal o psychiatriu. Ako volonter navštevoval kliniku profesora Guensbergera a zapojil sa aj do študentskej vedeckej činnosti. Po promócii v roku 1970 začal pracovať na Psychiatrickej klinike LF UK. Svoje „učňovské roky“ strávil ako sekundárny lekár na mužskom oddelení pre liečbu psychotických porúch. Z tohto obdobia sú jeho prvé práce o symptómoch a o diagnostike alkoholických psychóz a aj dosiaľ v zahraničných publikáciách citovaná práca o použití diazepamu v liečbe alkoholického delíria. Bez problémov absolvoval prvo- a aj druhostupňovú atestáciu z psychiatrie. Niekoľko rokov pracoval v ambulancii psychiatrickej kliniky a získal bohaté skúsenosti s ambulatnou liečbou psychóz. Mladý psychiater Novotný patril medzi „najpilnejších“ aktívnych účastníkov slovenských a československých vedeckých podujatí. Vďaka svojej veselej povahe, otvorenosti a hlbokému záujmu o ľudí sa množstvo českých aj slovenských psychiatrov stalo jeho trvalými priateľmi. Napriek zjavnému talentu, bohatým odborným skúsenostiam a rozsiahlej prednáškovej a publikačnej činnosti získal súhlas s postgraduálnym vedeckým štúdiom až v druhej polovici 80. rokov. Venoval sa diagnostike závislosti od alkoholu. Vytvoril jednoduchú škálu detekcie alkoholizmu (SIMA), využívajúcu údaje

získané štandardným lekárskeým vyšetrením. Testovaním na súboroch pacientov aj zdravých kontrolných osôb dokázal, že ide o dostatočne citlivý a spoľahlivý diagnostický nástroj.

Okruh jeho odborných záujmov však ďaleko presahoval oblasť adiktológie. Intenzívne sa venoval výskumu a publikovaniu prác z psychofarmakológie. Profesor Novotný sa podieľal na overení efektu radu originálnych československých psychofarmák uvádzaných do praxe (napr. dozulepín, meklópín, lítium). Pôvodné boli aj štúdie o efekte nootropných látok u pacientov s alkoholovo toxickým organickým poškodením CNS. Rad prác (v spolupráci s prof. Žuchom) sa zaoberal meraním efektu placebo. Mal azda najviac skúseností s liečbou klozapínom v Československu. Významná bola aj multicentrická štúdia overujúca efekt klozapínu a z posledného obdobia publikácia o efekte tianeptínu (dvojito slepá randomizovaná česko-slovenská štúdia publikovaná v Anglicku spolu s doc. Faltusom). Profesor Novotný bol nielen praktikujuším súdnym znalcom, ale aj spoluautorom radu učebníc *forenznej psychiatrie* (najmä v spolupráci s doc. Fleischerom) a rozsiahleho výskumu páchatelov homicidia. Stal sa priekopníkom *psychiatrickej epidemiológie* na Slovensku a bol zodpovedným riešiteľom a spoluautorom monografií *EPID – Epidemiológia depresie na Slovensku* (2003) a *EPIA – Epidemiológia vybraných úzkostných porúch na Slovensku* (2006). Monografia EPID bola ocenená cenou Slovenského literárneho fondu a Cenou E. Guensbergera, ktorú udeľuje Psychiatrická spoločnosť SLS. K publikačnej činnosti treba pripočítať aj jeho členstvo v mnohých redakčných radách, napr. Českej a Slovenskej psychiatrie, Psychiatrie pro praxi, Psychiatria Danubiana, Addiktologie. Je autorom a spoluautorom viac ako 300 časopiseckých a 7 monografických publikácií.

Akademickou hierarchiou postupoval zdanlivo bez námahy, ale systematicky. V roku 1990 úspešne ukončil vedeckú prípravu a získal titul kandidáta lekárskeých vied. V roku 1989 sa stal odborným asistentom na Psychiatrickej klinike LF UK, roku 1997 habilitoval a roku 2004 bol vymenovaný za profesora. V rokoch 1990 – 2000 bol zástupcom prednostu kliniky a od roku 2001 bol prednostom Psychiatrickej kliniky LFUK a UNB v Bratislave.

Tí, ktorí mali šťastie spoznať profesora Novotného ako priateľa, spomínajú na široký okruh jeho kultúrnych a športových záujmov, ktorý bol priam renesančný. Bol vášnivým čitateľom svetovej a českej beletrie, literatúry faktu (najmä histórie 20. storočia) – jeho znalosti mali až encyklopedický charakter. Bol znalcom a zberateľom výtvarného umenia, vášnivým cestovateľom, turistom, „nordicwalkerom“. Pyšný bol na svoju hodnosť korvetného kapitána medzi vodákmi. Najviac však budeme postrádať jeho ľudské vlastnosti – obrovskú vitalitu, pracovitosť, osobitý humor, schopnosť uvoľniť sa a zabaviť, a životný optimizmus.

Za redakčnú radu

prof. PhDr. Anton Heretik, PhD.
doc. MUDr. Eduard Kolibáš, CSc.